

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ № 2
КАФЕДРА ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
«Сучасні доктрини права соціального забезпечення»
вибірковий компонент освітньої програми третього рівня вищої освіти
(Право Law,
галузь знань «08 Право», спеціальність 081 «Право», 12.00.05 – трудове право;
право соціального забезпечення)

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
ХНУВС
Протокол від 25.09.2023 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 2
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023 № 8

Розглянуто на засіданні кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС(протокол від 28.08.2023 № 8)

Розробники:

1. Професор кафедри трудового та господарського права, доктор юридичних наук **Подорожній Є.Ю.**
2. Старший викладач кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС, кандидат юридичних наук **Яценко Т.П.**

Рецензенти:

1. Професор кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса, доктор юридичних наук, доцент **Амелічева Л.П.**
2. Декан факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор **Марчук М.І.**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 6 Загальна кількість годин – 180 Кількість тем - 5	08 право 12.00.05 трудове право, право соціального забезпечення третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Навчальний курс 2 Семестр 3 Вид контролю: екзамен
<p style="text-align: center;">Розподіл навчальної дисципліни за видами занять: денна форма навчання</p> <p> Лекції – 42; Семінарські заняття – 48; Самостійна робота – 90; Індивідуальні завдання: Реферати </p>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1 Метою є формування знань теоретичних засад та найбільш важливих положень права соціального забезпечення, вивчення наукових шкіл у праві соціального забезпечення, історії розвитку ідей щодо предмету, методу, функцій, принципів, системи, джерел права соціального забезпечення необхідних для науково-дослідної діяльності.

2.2 Завдання полягають в наступному:

- здатність ефективно використовувати методологічний інструментарій в науково-дослідницькій діяльності;
- здатність критично осмислювати теоретичні засади права соціального забезпечення;
- здатність пропонувати нові ідеї щодо концептуальних засад права соціального забезпечення;
- формування у здобувачів навиків самостійної наукової діяльності у сфері трудового права;
- сприяння інтенсифікації творчих зусиль здобувачів, розвитку їх пізнавальної діяльності, актуалізації знань з проблем трудового права;
- формування у здобувачів правосвідомості, правничої культури, моральних та інші якостей.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни «Сучасні доктрини права соціального забезпечення» базується на знанні здобувачами трудового права, права соціального забезпечення.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- на доктринальному рівні сутність і природу права соціального забезпечення;
- наукові школи права соціального забезпечення;

вміти:

- ефективно використовувати методологічний інструментарій в науково-дослідницькій діяльності;
- аналізувати закони та інші нормативно-правові акти соціального забезпечення;
- відстоювати власну точку зору щодо концептуальних засад предмету, методу, системи, джерел соціального забезпечення;
- критично осмислювати теоретичні засади права соціального забезпечення;
- пропонувати нові ідеї щодо концептуальних засад соціального захисту.

2.3. Компетентності

Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності	Здатність застосовувати концептуальні та методологічні знання для вирішення значущих проблем у галузі права соціального забезпечення, що передбачає застосування правових інститутів, норм, наукових
--	--

	<p>положень, доктрин, принципів, а також організацію і проведення досліджень із подальшим впровадженням інновацій в практично-перетворювальну діяльність.</p> <p>ЗК-1. Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів і явищ.</p> <p>ЗК-3. Здатність бачити поліваріативність підходів до розв'язання сформульованої проблеми, а також сформувати алгоритм її вирішення.</p> <p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання під час наукового пошуку і у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), синтезувати комплексні ідеї.</p> <p>ЗК-10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК-11 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p> <p>ЗК-12 Здатність працювати в міжнародних наукових проектах.</p> <p>ЗК-13. Здатність розробляти наукові проекти та управляти їх реалізацією.</p> <p>ЗК-15. Здатність оцінювати результати наукових досліджень інших науковців за об'єктивними критеріями.</p> <p>ФК-1 Формування концептуального знання щодо сутності верховенства права як однієї з основоположних цінностей демократичної держави. Уміння застосовувати принципи верховенства права, в тому числі, у ситуаціях законодавчої невизначеності.</p> <p>ФК-2 Формування концептуального знання щодо системи права Європейського Союзу та її співвідношення з правовою системою України.</p> <p>ФК-3 Формування концептуального знання щодо меж впливу норм міжнародного, зокрема європейського права на стан національного законодавства, тенденцій його трансформації.</p> <p>ФК-4 Формування концептуального знання щодо форм впливу практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової</p>
--	---

	<p>системи та правозастосування в Україні.</p> <p>ФК-6 Формування навичок проведення порівняльно-правових досліджень окремих інститутів права.</p> <p>ФК-8 Формування умінь застосовувати традиційні та новітні методи й інструменти наукового пошуку.</p> <p>ФК-9 Формування навичок застосування міждисциплінарного підходу в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.</p> <p>ФК-10 Формування уміння ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення правових норм, а також знання практики їх застосування.</p> <p>ФК-11 Формування уміння критично оцінювати результати наукових пошуків, інноваційний характер одержаних результатів і на цій основі підвищувати рівень своєї професійної діяльності, включаючи безперервний саморозвиток та самовдосконалення.</p> <p>ФК-13 Формування умінь і навичок доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію про ідеї, проблеми, ухвалені рішення, досвід та аргументації; відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.</p> <p>ФК-14 Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.</p> <p>ФК-15 Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти актів правозастосування, включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та умотивованості.</p>
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Історія виникнення наукових шкіл у праві соціального забезпечення.

Перші наукові праці у праві соціального забезпечення. Основні періоди історичної еволюції правового регулювання права соціального забезпечення. Право на соціальний захист, його зміст, значення та місце в системі прав людини. Видатні особистості у науці права соціального забезпечення. Школи права соціального забезпечення у незалежній Україні.

ТЕМА № 2: Концепції предмету права соціального забезпечення.

Розвиток концепцій права соціального забезпечення. Проблеми теоретичного змісту поняття права соціального забезпечення як самостійної галузі права. Еволюція наукових поглядів щодо сутності галузі права соціального забезпечення. Правовідносини права соціального забезпечення. Підстави формування сучасного доктринального розуміння поняття права соціального забезпечення. Поняття, предмет науки права соціального забезпечення. Право на соціальний захист як центральне соціальне конституційне право. Організаційно-правові форми і види соціального забезпечення.

ТЕМА №3: Теоретичні засади методу права соціального забезпечення.

Концептуальні підходи до методу права соціального забезпечення. Особливості методу права соціального забезпечення: співвідношення імперативного та диспозитивного способів встановлення прав і обов'язків суб'єктів соціально-забезпечувальних відносин; свобода вибору громадянами конкретних видів соціального забезпечення; співвідношення централізованого та локального правового регулювання соціально-забезпечувальних відносин; єдність принципів у регулюванні соціально-забезпечувальних відносин і диференціація останніх залежно від умов та рівня соціального забезпечення.

ТЕМА № 4: Історія та розвиток вчень про систему та джерела права соціального забезпечення.

Історія становлення системи права соціального забезпечення. Концептуальні підходи до системи права соціального забезпечення. Поняття, основні ознаки та система права соціального забезпечення. Система галузі права соціального забезпечення: загальна, особлива та спеціальна частини. Проблема поділу права соціального забезпечення на інститути. Місце права

соціального забезпечення в системі права України. Співвідношення системи галузі із системою законодавства про соціальне забезпечення. Міжнародні засади розвитку права соціального забезпечення.

Матеріальне та формальне розуміння джерел права соціального забезпечення. Особливості джерел права соціального забезпечення України. Класифікація джерел права соціального забезпечення. Проблеми термінології в праві соціального забезпечення.

Концептуальні підходи до місця рішень Конституційного Суду України та керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України у праві соціального забезпечення.

ТЕМА № 5: Концептуальні підходи до принципів та функцій права соціального забезпечення.

Концепції принципів права соціального забезпечення. Система принципів права соціального забезпечення: сучасні підходи. Співвідношення галузевих принципів права соціального забезпечення із загально правовими та міжгалузевими принципами. Зміст принципів права соціального забезпечення України. Значення принципу соціальної справедливості для реалізації соціального забезпечення.

Функції права соціального забезпечення: теоретично-правові підходи. Сучасні підходи до системи функцій права соціального забезпечення. Сутність гуманістичної функції соціального забезпечення в сучасних умовах. Проблеми реалізації боротьби з бідністю в Україні як функції права соціального забезпечення.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни				Вид контролю
	Всього	з них:			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3					
Тема № 1: Історія виникнення наукових шкіл у праві соціального забезпечення	26	8	8	10	Поточний
Тема № 2: Концепції предмету права соціального забезпечення	40	10	10	20	
Тема № 3: Теоретичні засади методу права соціального забезпечення	38	8	10	20	
Тема № 4: Історія та розвиток вчень про систему та джерела права соціального забезпечення	38	8	10	20	
Тема № 5: Концептуальні підходи до принципів та функцій права соціального забезпечення	38	8	10	20	
Всього за семестр	180	42	48	90	Екзамен

4.1.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Історія виникнення наукових шкіл у праві соціального забезпечення		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи історичної еволюції правового регулювання права соціального забезпечення. 2. Формування в XIX – XX ст. вихідних положень теорії права соціального забезпечення. 3. Шляхи формування права соціального забезпечення в країнах із розвинутою ринковою економікою. 4. Історичний розвиток правового регулювання соціального захисту населення. 		1-5, 9-15, 18, 25-27, 30, 33, 34, 38, 42-45, 47, 48, 50.
Тема № 2: Концепції предмету права соціального забезпечення		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Право соціального захисту в системі права України. 2. Загальнопоширені концепції соціального захисту. 3. Специфіка відносин соціального забезпечення та особливості прийомів їх регулювання. 4. Класифікація відносин у складі предмета права соціального забезпечення: теоретичні підходи. 5. Міжнародні угоди, конвенції та рекомендації МОП в регулюванні трудових відносин. 		1-6, 9-15, 18, 25-28, 30, 33, 34, 38, 42-45, 47, 48, 50.
Тема № 3: Теоретичні засади методу права соціального забезпечення		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Первинні методи права соціального захисту: теоретичні аспекти. 2. Метод права соціального забезпечення у радянській науці. 3. Наукові погляди на специфіку методів права соціального забезпечення. 4. Сучасні компоненти методів права соціального забезпечення. 5. Особливості методу правового регулювання права соціального забезпечення. 		1-5, 6-8, 10, 13-16, 20-24, 38, 47, 50
Тема № 4: Історія та розвиток вчень про систему та джерела права соціального забезпечення		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія вчень про систему права соціального забезпечення. 2. Функціональне призначення системи соціального захисту. 3. Системність як одна із фундаментальних ознак вчення про систему права соціального забезпечення: сучасність. 4. Формування загальної частини права соціального забезпечення: теоретико-правові аспекти. 5. Наукові підходи до визначення структури Загальної частини права соціального забезпечення. 		1-5, 7, 8, 10, 13, 17, 18, 20, 28-32, 38, 47, 50

	<p>6. Правові інститути Особливої частини даної галузі: історія та сучасність.</p> <p>7. Система законодавства і система науки права соціального забезпечення.</p> <p>8. Відмінності системи галузі права соціального забезпечення від системи законодавства у сфері соціального забезпечення.</p> <p>9. Теоретичні підходи до класифікації джерел права соціального забезпечення.</p>	
	<p>Тема № 5: Концептуальні підходи до принципів та функцій права соціального забезпечення</p>	
	<p>1. Теоретичні уявлення про класифікацію принципів права соціального забезпечення.</p> <p>2. Принципи, що визначають сутність та закономірності розвитку права соціального забезпечення України.</p> <p>3. Всезагальність права на соціальне забезпечення.</p> <p>4. Соціальне страхування: реалії та перспективи.</p> <p>5. Міжнародні стандарти соціального захисту.</p> <p>6. Наукові знання про функції права соціального забезпечення.</p> <p>7. Проблеми визначення функцій права соціального забезпечення.</p> <p>8. Значення функцій соціального забезпечення в суспільстві.</p>	<p>1-5, 9-17, 25-27, 30-34, 38, 42-45, 47, 48, 50.</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми наукових доповідей

1. Правовідносини в сфері соціального забезпечення: поняття, зміст, види.
2. Суб'єкти правовідносин в сфері соціального забезпечення: поняття, види. Правосуб'єктність суб'єктів правовідносин в сфері соціального забезпечення.
3. Об'єкти правовідносин в сфері соціального забезпечення: поняття, види.
4. Юридичні факти в правовідносинах в сфері соціального забезпечення: поняття, види, значення.
5. Реформування соціального забезпечення в Україні: цілі та напрямки.
6. Пенсійне страхування: поняття, зміст, види.
7. Система пенсійного страхування в Україні.
8. Співвідношення пенсійного забезпечення та пенсійного страхування.
9. Пенсійні виплати за пенсійним страхуванням.
10. Пільгове пенсіонування за віком окремих категорій непрацездатних громадян.
11. Інвалідність: поняття, зміст, критерії. Категорії інвалідів. Групи інвалідності.
12. Порядок призначення, нарахування та виплати пенсій.
13. Пільгове пенсійне забезпечення непрацездатних.

- 14. Пільгове обрахування трудового, страхового стажу.
- 15. Пільгове та переважне соціальне обслуговування.
- 16. Забезпечення пільгами та перевагами окремих категорій громадян (ветеранів війни, ветеранів праці, громадян похилого віку, осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, інвалідів, дітей-сиріт та ін.).

5.1.2. Теми наукових робіт

- 1. Становлення та розвиток системи права соціального забезпечення.
- 2. Актуальний стан та проблеми діючої системи соціального захисту в Україні.
- 3. Етапи становлення соціального захисту.
- 4. Соціальний захист в Україні: поняття та структура.
- 5. Актуальні проблеми предмету права соціального забезпечення.
- 6. Теоретичні аспекти правовідносин соціального захисту громадян.
- 7. Конституційні права та обов'язки в сфері соціального захисту громадян.
- 8. Галузеві принципи права соціального забезпечення: історія та сучасність.
- 9. Проблеми класифікації джерел права соціального забезпечення.
- 10. Загальна характеристика Конституції України як джерела права соціального захисту: реалії сьогодення.
- 11. Міжнародна організація праці і її роль в регулюванні відносин соціального забезпечення.
- 12. Міжнародно-правові акти та їх роль в праві соціального забезпечення.
- 13. Сучасний стан та реформування сфери соціального захисту в Україні.
- 14. Концепції соціального захисту: історія та сучасність.
- 15. Право людини на соціальний захист і конституційні гарантії його реалізації в Україні.
- 16. Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціального захисту.
- 17. Міжнародні нормативно-правові акти у сфері соціального захисту.
- 18. Європейська соціальна хартія та законодавство України про соціальний захист.
- 19. Право кожної людини на соціальну та медичну допомогу.
- 20. Право на соціальне забезпечення: теорія і практика.

6. Методи навчання

Методами викладання навчальної дисципліни є проведення лекцій та семінарських занять із застосуванням таких методів навчання як самостійна підготовка доповідей проблемних питань теми, обговорення наукових проблем, написання та виступи з рефератами, участь у наукових дискусіях.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Контрольні питання, що виносяться на екзамен

1. Історично-правові аспекти становлення права соціального забезпечення як галузі права.
2. Методологія дослідження історії права соціального забезпечення.
3. Етапи становлення соціального захисту.
4. Історичний розвиток питань страхування в політичних програмних документах колишньої РСДРП.
5. Теоретичні проблеми місця і значення соціального забезпечення в соціальній державі.
6. Місце права соціального забезпечення в системі права України.
7. Виникнення соціального забезпечення як державного інституту в усіх країнах світу.
8. Вчення та значення в науковій літературі про поняття «соціальне забезпечення».
9. Соціальний захист та соціальне забезпечення: співвідношення понять.
10. Теоретичні погляди на соціальне право як одну із галузей права.
11. Теоретичні питання щодо складових соціального забезпечення.
12. Соціально-правові аспекти благодійності як первісної форми соціального забезпечення.
13. Вчення про право соціального забезпечення як самостійної галузі права.
14. Спірні питання теорії права соціального забезпечення.
15. Предмет права соціального забезпечення: теоретично-правові проблеми.
16. Тлумачення соціального забезпечення з погляду семантики.
17. Трансформація предмету й методу права соціального забезпечення за умов ринкової економіки.
18. Теоретичні підходи до системи методів права соціального забезпечення.
19. Дискусії щодо системи права соціального забезпечення та структурних елементів його частин.
20. Характерні риси методів права соціального забезпечення.
21. Методи науки права соціального забезпечення: теорія та сучасність.
22. Принципи права соціального забезпечення: теоретично-правові аспекти.
23. Дослідження Н.А. Вігдорчика та Н.А. Семашко щодо основних принципів соціального забезпечення.
24. Загальні принципи права соціального захисту в міжнародно-правових актах: теоретико-правові аспекти.

25. Стандарти ООН у сфері соціального захисту і законодавство України.
26. Конвенції МОП і законодавство України у сфері соціального захисту.
27. Європейська соціальна Хартія і законодавство України про соціальний захист.
28. Історичний розвиток соціального страхування на початку XVIII ст.
29. Теоретичні питання науки права соціального забезпечення, як теоретичної бази практики.
30. Значення принципу соціальної справедливості для реалізації соціального забезпечення.
31. Соціальне забезпечення як об'єкт соціальної політики.
32. Сучасне конституційне закріплення соціальних прав громадян.
33. Гарантії права на соціальне забезпечення: проблеми забезпечення.
34. Функції права соціального забезпечення: теоретично-правові підходи.
35. Сутність гуманістичної функції соціального забезпечення в сучасних умовах.
36. Проблеми реалізації боротьби з бідністю в Україні як функції права соціального забезпечення.
37. Регулятивний вплив права соціального забезпечення на суспільні відносини.
38. Головне призначення охоронної функції права соціального забезпечення.
39. Проблеми понятійного апарату права соціального забезпечення: теоретичні погляди та законодавче закріплення.
40. Систематизація соціально-забезпечувального законодавства.
41. Історичний розвиток форм соціального забезпечення.
42. Теоретичні підходи до вчення та класифікації видів соціального страхування.
43. Проблеми кодифікації законодавства про соціальне забезпечення.
44. Основні форми соціального забезпечення: теорія та практика.
45. Державні соціальні стандарти в сфері соціального забезпечення: теорія та сучасність.
46. Базові соціальні стандарти та їх значення.
47. Соціальні ризики як підстава для реалізації права на соціальне забезпечення.
48. Проблеми встановлення державних соціальних стандартів та гарантій в Україні.
49. Прожитковий мінімум як базовий соціальний стандарт: проблеми правового регулювання.
50. Проблеми правового регулювання заборони звуження існуючого обсягу державних соціальних гарантій вразливим верствам населення України.
51. Значення рішень Конституційного Суду України для формування джерел права соціального забезпечення.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контролю.

Засобами оцінювання результатів навчання є екзамен, підготовка наукових доповідей з актуальної проблематики, реферати.

Поточний контроль. Форми поточного контролю:

- оцінювання рівня знань під час семінарських занять;
- оцінювання якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій). Оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (іспит) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної

системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені).

$$\text{Підсумкові бали на навчальній дисципліні} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (іспиту) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Критерії оцінювання здобувачів під час поточного контролю (*робота на семінарських заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань*) та підсумкового контролю. Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати науково доповідь (реферат), підготувати конспекти за темами самостійної роботи	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно (“зараховано”)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре (“зараховано”)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьма незначними помилками.

75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно („зараховано”)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Гончаров В.О. Соціальне обслуговування як організаційно-правова форма соціального забезпечення / В.О. Гончаров: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / НАН України Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – Київ, 2011. – 199с.

2. Грищенко, К. А. Правове регулювання соціального захисту працівників державної виконавчої служби: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / К. А. Грищенко; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. - 29 с.

3. Єдність і диференціація трудового права та права соціального забезпечення : матеріали III Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 листоп. 2014 р.) ; за заг. ред. К. Ю. Мельника / МВС України ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2014. 324 с.

4. Клименко А. Л. Стандарти і гарантії соціального забезпечення: міжнародно-правовий і вітчизняний контекст : монографія / А. Л. Клименко. – Харків: Юрайт, 2019.

5.Кобернюк С.В. Джерела права соціального забезпечення України : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / С.В. Кобернюк. - К., 2014. - 19 с.

6.Кряж М. С. Державна політика забезпечення соціально вразливих верств населення України лікарськими засобами: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 [Електронний ресурс] / М. С. Кряж; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. — Х., 2010. — 19 с.

7.Луцький Р.П. Соціальний захист державних службовців в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 [Електронний ресурс] / Р.П. Луцький; Львівський нац. Університет ім. Івана Франка. - Л., 2010. - 16 с.

8.Малюга Л.Ю. Правове регулювання соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 [Електронний ресурс] / Л.Ю. Малюга; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. - К., 2012. - 20 с.

9. Митько, Я. В. Особливості правового регулювання соціального захисту учасників бойових дій: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / Я. В. Митько; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. - 29 с.

10. Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 3 листопада 2017 р.) ; за заг. ред. К.Ю. Мельника. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 462с.

11. Панченко, Г. В. Соціально-правовий захист учасників бойових дій в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / Г. В. Панченко; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2018. - 15 с.

12. Рунова Н.О. Правове регулювання соціального обслуговування в Україні / Н.О. Рунова: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Східноукр. нац. ун-т. - Луганськ, 2011. - 182 с.

13. Синчук С.М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти : монографія / С.М. Синчук. - Львів : ЛНУ ім. І.Франка, 2015. - 422 с.

14. Сучасні проблеми трудового та пенсійного законодавства : матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 листопада 2015 р.) ; за заг. ред. К. Ю. Мельника / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2015. 354 с.

15. Сфера дії трудового права та права соціального забезпечення : матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 жовтня 2016 р.) ; за заг. ред. К. Ю. Мельника / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2016. 426 с.

16. Ширант А.А. Принципи пенсійного забезпечення. Монографія / А.А.Ширант. - К.: "ДІА", 2012. - 192 с.

17. Ширант А.А. Принципи пенсійного забезпечення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.05) / НАНУ. Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького. - К., 2012.- 16 с.

18. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців. Монографія / М.М. Шумило. – К.: Ніка-Центр, 2010. – 272 с.

19. Юрков М.О. Правовий статус роботодавця у відносинах з соціального забезпечення працівників: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 [Електронний ресурс] / М.О. Юрков; НАН України, Інститут держ. і права ім.В.М. Корецького. - К., 2010. — 20 с.

Допоміжна

20. Актуальні проблеми регулювання відносин у сфері праці і соціального забезпечення: Тези доповідей та наукових повідомлень учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 жовтня 2011 р. / За ред. к.ю.н, доц. В.В. Жернакова. – Харків: Кросроуд, 2011. – 540 с.

21. Бортник С. М. До проблеми пенсійного забезпечення працівників Національної поліції України / Бортник С. М. // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2019. – Вип. 2, т. 2. – С. 8-13.

22. Гончаров В. Щодо проблеми визначення поняття "соціальне обслуговування" // Вісник прокуратури : загальнодержавне фахове юридичне видання / Генеральна прокуратура України; Нац. юр. ак. України ім. Ярослава Мудрого; КНУТШ. – Київ, 2010. – № 12 (114). – С. 107-112.

23. Гончаров В.О. Правові принципи інституту соціального обслуговування // Проблеми законності : академічний збірник наукових праць / Мін.освіти і науки Укр. ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2011. – Вип. 113. – С. 226-233.

24. Грищенко К. А. До характеристики рівнів правового регулювання соціального захисту працівників державної виконавчої служби та приватних виконавців / Грищенко Катерина Анатоліївна // Юридичний бюлетень. –2018. – Вип. 7, ч. 1. – С. 210-215

25. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 року. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062.

26. Європейський кодекс соціального забезпечення : Міжнародний документ від 16.04.1964 р. № ETS N 48 URL : [http:// zakon1.rada.gov.ua/laws](http://zakon1.rada.gov.ua/laws)

27. Загальна декларація прав людини ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1948 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

28. Клименко А. Л. Соціальний захист і соціальне забезпечення в умовах євроінтеграції України : окремі аспекти// Науково-практичний журнал теорія та практика правознавства Вип. 2 (12) електрон. наук. вид. – 2017 ISSN 2225-6555

29. Клименко А. Л. Зубожіння: причини, наслідки і шляхи подолання : // Проблеми законності (Problems of legality) : зб. наук. праць / відп. ред. В. Я. Тацій. – Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2018.

30. Клименко А. Л. Міжнародно-правові гарантії здійснення права людини на соціальне забезпечення // Право та інновації: наук. – практ. журн./ редкол.: Ю.Є. Атаманова та ін. – Х.: Право, 2016. – № 1. – С. 238-244.

31. Клименко А. Л. Право на соціальне забезпечення у системі конституційних прав і свобод людини і громадянина // Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. – Київ : ФОП «Піраміда». – № 1 – 2016. – С. 22-26.

32. Клименко А. Л. Право соціального забезпечення в умовах гармонізації і реформування законодавства: основні аспекти // Науково-практичний журнал теорія та практика правознавства : Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. – Вип. 1 (15)

33. Конвенція МОП № 156 «Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками» (1981 р.), [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_010

34. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

35. Ляхівненко С. М. Правова природа міжнародних стандартів захисту соціальних та економічних прав засуджених // Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім. Корещького В.М. НАН України. – Київ, 2010. – Вип. 49. – С. 590-595. – ISSN 1563-3349

36. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 19 грудня 1966 року: Ратифікований Указом Президії Верховної Ради УРСР від 19.10.1973 // Соціальний захист: (спецвипуск). – серпень. – 1998. – С. 105–111.

37. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042

38. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / Т.А.Занфірова, М.І.Іншин, С.М.Прилипка та ін.; за заг. ред. Т.А.Занфірової, С.М.Прилипка, О.М. Ярошенка. – 2-ге вид.переробл. і доповн. – Х.: «ФІНН», 2012. – 640с.

39. Про примусову чи обов'язкову працю: Конвенція МОП № 29 від 28.06.1930 р. [ратифікована Указом Президії Верховної Ради УРСР від 09.06.1956 р.] // Міжнародне законодавство про охорону праці. Конвенції та рекомендації МОП: у трьох томах. / [упоряд. Е.М. Теличко]. – К.: Основа, 1997. – Т 1. – С. 353–363.

40. Про рівне ставлення та рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящих із сімейними обов'язками: Конвенція МОП № 156 від 23.06.1981 р. [ратифікована Законом України від 22.10.1999 р.] // Офіційний вісник України. – 1999. – № 43. – Ст. 2134.

41. Про скасування примусової праці: Конвенція МОП № 105 від 25.06.1957р. [ратифікована Законом України від 05.10.2000 р.] // Офіційний вісник України. – 2000. – № 44. – Ст. 1879.

42. Розвиток законодавства про працю і соціальне забезпечення: здобутки і проблеми: тези доп. та наук. повідомл. сучасн. IV Міжнар.наук.-практ.конф. (Харків, 5-6 жовт. 2012 р.) / За ред. В.В.Жернакова. – Х.: Право, 2012. – 500 с.

43. Рунова Н.О. Джерела (форми) соціального обслуговування: сучасні тенденції розвитку / Н.О. Рунова // Форум права. – 2011. – №1. – С. 859 – 863 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11rnoctr.pdf>

44. Синчук С. Гарантування гідного рівня життя особи у сфері соціального забезпечення/ Вісник львів. ун-ту. / Серія юрид. 2011. Вип. 52. С. 234-242.

45. Синчук С. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення в Україні. Інтернет-видання “Юриспруденція он-лайн” // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=&d=311>

46. Тюптя О. Шляхи вдосконалення сфери соціальних послуг в Україні / О. Тюптя, В. Шкуро // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 2011.

47. Чутчева О. Соціальне обслуговування: проблеми галузевої належності // Право України: юридичний журнал. Науково-практичне фахове видання. Спецвипуск / Міністерство юстиції України; Конституційний Суд України. – Київ, 2010. – № 12. – С. 252-259.

48. Шумна Л. До проблеми принципів інституту соціального обслуговування // Вісник Академії правових наук України : збірник наукових праць / Президія Акад. правових наук України. – Харків, 2011. – № 3 (66). – С. 197-205.

49. Шумна Л. П. Соціальна підтримка як організаційно-правова форма соціального забезпечення : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2014. 39 с.

50. Юшко А. М., Швець Н. М. Міжнародні соціальні стандарти: навч. посібник/за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків, 2013. 121 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [https:// www.rada.gov.ua](https://www.rada.gov.ua)
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт МВС України <https://www.mvs.gov.ua>
4. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <https://univd.edu.ua>
7. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко <https://korolenko.kharkov.com>
8. Юридична бібліотек [https:// www.lawanalytics.top.ua](https://www.lawanalytics.top.ua)

9. Електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА
<https://www.library.ukma.edu.ua>

10. Інституційний репозитарій Харківського національного університету
внутрішніх справ <https://library.tntu.edu.ua>